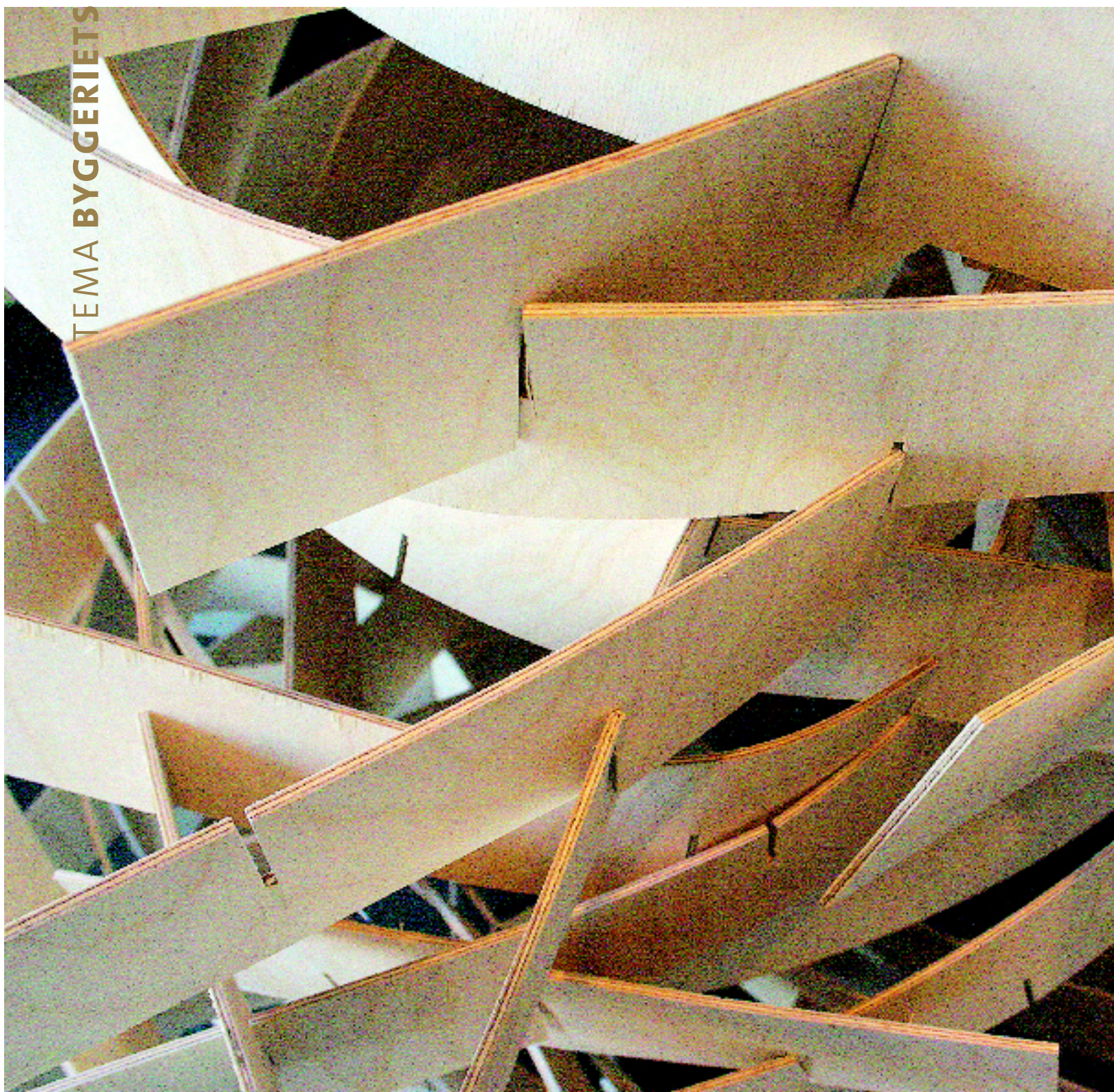

CINARK

CINARK (Center for Industriel Arkitektur) blev oprettet i januar 2004 som en integreret del af Institut for Teknologi og er et led i KAs og Kulturministeriets overordnede plan om at knytte en tættere kontakt til erhvervslivet gennem målrettede forsknings og undervisningsaktiviteter. Centret består pt. af to lektorer, tre forskningsassistenter, en akademisk medarbejder og tre Ph.d.-studerende.

For yderligere information se: www.cinark.dk

Industriel arkitektur – hvad er det?

CINARK (Center for Industriel Arkitektur) ved Kunstakademiets Arkitektskole arbejder intenst på at afdække netop dette spørgsmål

Af ANNE BEIM, centerleder CINARK

Arkitektfagets udfordring: Byggeriets processer og produkter udvikles og ændrer sig betydeligt i disse år, hvilket stiller arkitektfaget overfor store og anderledes udfordringer. Nye teknologiske muligheder i form af IT-baserede design- og produktionsprocesser byder på alternative arkitektoniske løsninger og skaber nye former for kommunikation og samarbejde mellem byggeriets parter.

Også nye begreber, lånt fra markedsorienterede og teknologibaserede fagområder, er kommet ind i byggebranchen: Det Digitale Byggeri (DDB), 'design to cost', 'production on demand', systemleverancer, strategisk partnering, nyindustrialisering, platformarkitektur, konfigurering, Mass Customization, brugerdreven innovation o.s.v.

Branchens fremtid

Vi ser et generelt ønske om fortsat at effektivisere byggebranchen og industrialisere byggeprocesserne, hvorfor større samlede løsninger i stigende grad indgår i byggeriet. Denne udvikling slår blandt andet igennem ved ændringer i erhvervsstrukturen, hvor der for eksempel ses en tendens til at entreprenørselskaberne bliver større og tættere koblet til byggematerialeproducenter og leverandører.

– Samlet set, vidner det om en radikal ændring i den måde byggeriets tilblivelsesprocesser tænkes på og den måde, branchen tror, byggeriet bedst lader sig organisere i fremtiden.

Flere forhold peger på, at udviklingen vil fortsætte, - endda i øget tempo: Ønsket om boligbyggeri til lavindkomstgrupper har resulteret i nye, industrielt fremstillede boligtyper som Bo Klok, byggekonsortiet Bedre Billige Boliger samt en række præfabrikerede typehuskoncepter. Inspireret af samme tanker har Overborgmester Ritt Bjerregaards 5x5x5-plan (5.000 boliger, på 5 år, til 5.000 kr. pr. måned.) sat ekstra skub i sagerne.

Arkitektonisk udfordring

Der hersker ingen tvivl om, at denne stærke markeds-

drevne udvikling har konsekvenser for arkitekturen ved at indvirke på økonomi, projektprogram, ansvarsfordeling, designprocesser, produktsortiment, byggetekniske løsninger og ikke mindst de æstetiske virkemidler.

I værste fald kan det betyde at det arkitektoniske råderum begrænses eller tilsidesættes med risiko for, at de kedelige fejl fra 60'erne og 70'erne bliver gentaget med teknisk dårligt, socialt forarmet og monotont byggeri til følge. I bedste fald kan det dog også vendes til en arkitektonisk udfordring: At finde potentialet i koblingen af ny designteknologi, produktions- og samarbejdsformer, sammenholdt med at skulle gentænke boligens traditionelle rumprogram (2-3 soveværelser, stue og køkkenalrum) til den moderne familie indenfor en snæver økonomisk ramme.

CINARKs tilgang

I CINARK har vi valgt at definere industriel arkitektur i bred forstand, lige fra udvikling af industrielt baserede komponenter, byggesystemer og -processer til det endelige bygningsværk og diskussionen af dets arkitektoniske og samfundsmæssige værdi. Her vil nogen måske spørge: Jamen, er det ikke bare arkitektur og dens moderne fremstillingsvilkår i al almindelighed? Og dertil er svaret: Jo!

Vi fokuserer imidlertid i særlig grad på, hvordan den industrielle begrebsverden og nye produktionsformer influerer på arkitekturens særkende, der blandt andet er kendetegnet ved at være stedsafhængig og kulturelt betinget. Ydermere er der i byggeriet stadig en del materialegrupper, arbejdsgange og byggeprincipper, som ikke umiddelbart lader sig industrialisere eller omsætte til præfabrikerede total-løsninger.

Disse særlige forhold synes vi, at man skal være opmærksom på og arbejde med som noget, der kan kvalificere en industriel arkitektur – idet det kan være her, at variation, tilpasning og specielle løsninger kan komme ind. Således mener vi, at det er de bedste sider fra både industri og håndværk, som bør optimeres og indarbejdes i fremtidens byggeri.

I en workshop i forbindelse med Evolution/Ny Industriel Arkitektur undersøgte en gruppe studerende, hvad man kan få ud af helt ens skåret krydsfiner elementer med ens slidser til samlinger.

Arkitekter skal være med

Hvordan arkitekter kan indgå i denne udvikling og være med til at præge byggeriets fortsatte industrialisering, hvad det betyder for kvaliteten af arkitekturen og ikke mindst hvilke konsekvenser det har for byggeriets økonomi, (og dermed kvalitet/værdi) er centrale spørgsmål, som vi arbejder med i CINARK.

Målet med centret er at styrke skolens, uddannelsens og fagets forståelse og udnyttelse af det arkitektoniske potentiale, der ligger i det industrialiserede byggeri og i den design- og videnbaserede byggeindustri. Med centret vil KA udvikle de arkitektfaglige kompetencer i forhold til byggeriets industrielle tilblivelsesproces.

Overordnet har CINARK til opgave at indkredse, analysere, revidere og formulere de særlige begreber, væsenstræk, metoder, processer og produkter, som kendetegner fagområdet industriel arkitektur, med henblik på at afklare grundlæggende forhold såvel som at pege på aktuelle problemstillinger og udviklingspotentialer.

Centret varetager specifikke forsknings- og undervisningsmæssige opgaver, ligesom vi holder løbende debatarrangementer og forelæsningsrækker, samt udgiver bøger og artikler. Således ønsker vi at skabe stof

CINARK satser på et tæt samarbejde med byggeindustrien, byggeriets organisationer og arkitekterhvervet. Via blandt andet virksomhedsbesøg får de studerende et indblik i den industrialiserede proces. Her besøges Betonelementfabrikanten Expan

til diskussion om arkitektens selvforståelse og rolle i byggeriet, udfordre den gængse opfattelse af det arkitektoniske værk, samt forsøge at konkretisere, hvordan arkitekter kan videreføre de bedste arkitektfaglige traditioner i et nutidigt innovativt, industrialiseret byggeri.

CINARKs virke

Umiddelbart er det en ambitiøs opgave, centret har sat sig for at løse, og det er klart, at vi ikke kan løfte den store opgave alene. Derfor satser vi på et tæt samarbejde med byggeindustrien, byggeriets organisationer og arkitekterhvervet. Det har blandt andet vist sig meget frugtbart i forbindelse med udviklingen af vores Masteruddannelse i Industriel Arkitektur (MIA), hvor erhverv og branche har været med til at udvikle indholdet og skærpe den faglige profil.

Det fleste af vores forskningsprojekter er også case-baserede, hvor vi ud fra en arkitektonisk indgangsvinkel undersøger aktuelle problemstillinger indenfor det industrialiserede byggeri. Her kan nævnes et netop afsluttet projekt om Arkitektonisk kvalitet og industrielle byggesystemer, hvor vi har undersøgt råhuset i det aktuelle danske etageboligbyggeri.

Projektet har vist sig særlig relevant i forhold til den er store efterspørgsel efter billigt etageboligbyggeri i de store danske byer i kombination med, at der efterspørges spændende arkitektoniske løsninger fra køberne.

I vores undersøgelse ser vi en tendens til anvendelse af ensformige og relativt uflexible byggesystemer og manglende lyst til at eksperimentere med nye materialer og byggeteknologi. Umiddelbart mener vi, at den manglende udvikling stemmer dårligt overens med de store investeringer, som aktuelt finder sted i boligbyggeriet som burde kunne danne basis for en mere visionær arkitektur.

Sidst men ikke mindst forsøger vi også at integrere den industrielle diskussion i forskellige undervisningsaktiviteter. Det foregår hovedsagelig på studiets kandidatdel blandt andet gennem forelæsninger og kurser, men også som længere studieforløb. Således deltog vi med 30 studerende sidste år i projektet EVOLUTION/Ny Industriel Arkitektur i samarbejde med DAC og Aarhus Arkitektskole. Projektet blev på KA tilrettelagt som et helt studieår med projektophold i en række arkitektvirksomheder, hvor de studerende arbejdede med konkrete industrielle problemstillinger.

Forløbet har resulteret i flere succeshistorier, hvor studerende f.eks. videreudvikler deres projektideer i samarbejde med industri- og arkitektvirksomheder.

Samlet set arbejder vi på, at kvalificere vidensgrundlaget for at diskutere og udvikle en helhedsorienteret industriel arkitektur, samt inspirere de kommende arkitektgenerationer såvel som de nu praktiserende til at tage den nye industrielle udfordring op og se det arkitektoniske potentiale.